

De Nederlandsche Bank N.V.

**Concept-Toezichthouderregels Operationeel Risico -
Basisindicatorbenadering en Standaardbenadering**

— Consultatiedocument (Implementatie Bazel II) —

nr. OP01B/NL

november 2005

De Nederlandsche Bank geeft marktpartijen de gelegenheid commentaar te leveren op dit consultatiedocument. Reacties dienen uiterlijk op 31 januari 2006 via e-mail of post te worden gestuurd naar:

Alfred Verhoeven
De Nederlandsche Bank N.V.
Divisie Toezicht beleid
Postbus 98
1000 AB Amsterdam
E-mail: a.verhoeven@dnb.nl

Mocht u van mening zijn dat belangrijke aspecten van het onderwerp in het consultatiedocument niet aan de orde zijn gesteld, dan kunt u tevens aangeven welke aspecten dat zijn en wat voor nadere uitwerking ervan volgens u zinvol zou zijn.

INHOUD

I.	Inleiding	4
II.	Wettelijke basis	5
1.	Niveau van regelgeving en de Wft.....	5
2.	Nationale discreties	5
III.	Regeling operationeel risico.....	7

I. INLEIDING

De Nederlandsche Bank (hierna DNB) publiceert dit document in het kader van de implementatie van het nieuwe Bazelse raamwerk en de daarop gebaseerde Capital Requirements Directive (CRD) voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, die op 28 september 2005 is goedgekeurd door het Europese Parlement. Het doel van dit document is de concepttekst van de Regeling operationeel risico, onderdeel *Basisindicatorbenadering en Standaardbenadering* bekend te maken aan de sector en reacties daarop te verkrijgen. Voorts zal op basis van dit document en de ontvangen reacties technisch overleg met de sector plaatsvinden.

Het in dit document gepresenteerde onderdeel van de concepttekst van de Regeling operationeel risico implementeert de bepalingen van de CRD die betrekking hebben op de *Basisindicatorbenadering en Standaardbenadering*. Medio 2006 zal de concepttekst betreffende de *Geavanceerde Benaderingen* worden gepubliceerd. Voor de invulling van dit laatste onderwerp zijn van belang de ‘guidance papers’ van het Committee of European Banking Supervisors, die begin 2006 zullen worden gepubliceerd.

Ten aanzien van de nieuwe Wet financieel toezicht (Wft) en bijbehorende Algemene Maatregelen van Bestuur, vinden momenteel consultaties door het Ministerie van Financiën plaats. Omdat de Wft nog geen vaste vorm heeft, kan de exacte inhoud van de concepttoezichthouderregels nog niet definitief worden vastgesteld. Bovendien kan de informatie die DNB verkrijgt uit het overleg met de sector aanleiding geven tot aanpassing van de voorgestelde Regeling.

De wijze waarop de analyses en intenties van DNB met betrekking tot het Bazelse raamwerk tot stand zijn gekomen, staat beschreven in het algemene consultatiedocument inzake ‘Consultatie en implementatie van het nieuwe Kapitaal Akkoord in Nederland’ van 30 november 2003. Tevens verwijzen wij naar het Consultatiedocument Operationeel risico – eenvoudige benaderingen van 31 maart 2005 en in het Consultatiedocument Operationeel risico – Uitzonderingen effecteninstellingen van 30 april 2005. Deze documenten zijn gepubliceerd op de website van DNB (www.dnb.nl).

II. WETTELIJKE BASIS

Voor de Regeling Operationeel Risico zijn met name de artikelen 102 tot en met 105 en 155, en bijlage X van de CRD, onderdeel 2000/12 (kredietinstellingen) en artikel 20 van de CRD, onderdeel 93/6 (beleggingsondernemingen) van belang. Doelstellingen van de Regeling operationeel risico zijn:

- a. het beschrijven van de beschikbare benaderingen voor het berekenen van het kapitaalvereiste voor het operationele risico;
- b. het formuleren van de voorwaarden waaraan een financiële onderneming dient te voldoen om in aanmerking te komen voor de toepassing van één van de beschikbare benaderingen;
- c. het formuleren van de voorwaarden waaronder beleggingsondernemingen een bijzondere methode voor het berekenen van het kapitaalvereiste voor het operationele risico kunnen hanteren, dan wel volledig vrijstelling kunnen krijgen van de eis tot het aanhouden van kapitaal in verband met het operationeel risico.

Bij het opstellen van de conceptregeling is de opbouw van de CRD gevolgd. Wel zijn de teksten zoveel mogelijk verhelderd en toegespitst op de Nederlandse context. Wij vestigen de aandacht op een tweetal aspecten:

1. niveau van regelgeving en de Wft
2. de wijze van invulling van de nationale discreties uit de CRD.

1. Niveau van regelgeving en de Wft

De Europese regels uit de CRD met betrekking tot het operationeel risico worden op verschillende niveau's in de Nederlandse wet- en regelgeving geïmplementeerd. In de Wet op het financieel toezicht wordt een algemene rechtsgrondslag neergelegd om de gedetailleerde regels via een Algemene Maatregelen van Bestuur en toezichthouderregels te implementeren. De exacte indeling van deze drie niveau's is nog niet bekend. Niet uitgesloten is dat het overleg met het Ministerie van Financiën nog zal leiden tot verplaatsing van regelgeving naar een hoger niveau of tot aanpassingen in de terminologie. Eveneens is nog niet bekend in hoeverre bepalingen die betrekking hebben op de organisatie en beheersing inzake het operationeel risico zullen worden opgenomen in de Algemene Maatregel van Bestuur inzake de Bedrijfsvoering, dan wel moeten worden opgenomen in de voorliggende concepttekst.

2. Nationale discreties

In de CRD is een aantal bevoegdheden neergelegd op het terrein van het operationeel risico die ter discretie van de nationale toezichtsautoriteiten kunnen worden toegepast. Het algemene motief achter deze discreties is dat de toepassing ervan tot een administratieve lastenverlichting kan

leiden, zonder dat een adequate meting en beheersing van het operationele risico in gevaar wordt gebracht.

Het door DNB voorgestelde beleid betreffende de discreties wordt hieronder samengevat:

- *artikel 102, vierde lid, van de CRD (2000/12) alsmede deel 4 van Annex X: het gelijktijdig toepassen van verschillende benaderingen*

Deze discretie zal volledig worden uitgewerkt in hoofdstuk 6 van de conceptregeling.

Vooralsnog is alleen ingegaan op het gecombineerde gebruik van de basisindicatorbenadering en de standaardbenadering, dat slechts zeer beperkt mogelijk is. Het gebruik van een geavanceerde benadering in combinatie met de basisindicator- of de standaardbenadering zal worden uitgewerkt in het de conceptteksten betreffende de geavanceerde benaderingen.

- *artikel 104, derde lid, van de CRD (2000/12): individuele goedkeuring voor het gebruik van een alternatieve indicator in de standaardbenadering (ASA)*

Deze discretie is uitgewerkt in afdeling 3.5 van de conceptregeling. Het gebruik van de ASA door Nederlandse instellingen wordt niet verwacht. Implementatie in de nationale regelgeving is geschied met het oog op de situatie dat buitenlandse moederkredietinstellingen van zich kwalificerende onder DNB-toezicht staande dochters de ASA geconsolideerd toepassen. Onder bijzondere omstandigheden zou het dan denkbaar kunnen zijn dat Nederlandse dochtermaatschappijen ook op stand alone basis de ASA toepassen.

- *artikel 155 van de CRD (2000/12): tijdelijke verlaging van het percentage voor de business line 'Trading and sales' in de standaardbenadering voor bepaalde instellingen*

Deze discretie, die aan de lidstaten toekomt, is vooralsnog opgenomen in artikel 3:5 van de Regeling. Niet uitgesloten is dat deze bepaling in de Algemene Maatregel van Bestuur wordt opgenomen.

- *artikel 20, tweede lid, van de CRD (93/6): vrijstelling kapitaalvereiste operationeel risico voor 50k-beleggingsondernemingen*

Deze discretie is in de vorm van een generieke vrijstelling opgenomen in artikel 1:2, onderdeel b.

- *artikel 20, derde lid, van de CRD (93/6): bijzondere regeling voor 730k-beleggingsondernemingen die beperkte activiteiten uitoefenen*

Deze discretie is via een ontheffings mogelijkheid (op verzoek van de individuele beleggingsonderneming) geïmplementeerd en neergelegd in hoofdstuk 5 van de conceptregeling.

III. REGELING OPERATIONEEL RISICO

Regeling van De Nederlandsche Bank N.V. van [datum], houdende regels ingevolge [artikel ... / artikelen ...] van de Wet op het financieel toezicht met betrekking tot de minimumkapitaalvereisten voor het operationeel risico (Regeling operationeel risico)

De Nederlandsche Bank N.V.;

Na overleg met de Nederlandse Vereniging van Banken en de Raad van de Effectenbranche;

Gelet op [artikel ... / de artikelen ...] van de Wet op het financieel toezicht;

Gelet op [artikel ... / de artikelen ...] van het Besluit [citeertitel van de relevante Algemene Maatregel van Bestuur] en [artikel ... / de artikelen ...] van het Besluit [citeertitel van de relevante Algemene Maatregel van Bestuur];

Gelet op de artikelen [102 tot en met 105] van richtlijn nr. [kenmerk] van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie tot herschikking van richtlijn nr. 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 20 maart 2000 betreffende de toegang tot en de uitoefening van de werkzaamheden van kredietinstellingen (PbEG L [nummer]) en artikel [20] van richtlijn nr. [kenmerk] van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie tot herschikking van richtlijn nr. 93/6/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 15 maart 1993 inzake de kapitaaltoereikendheid van beleggingsondernemingen en kredietinstellingen (PbEG L [nummer]);

BESLUIT:

HOOFDSTUK 1. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1:1 Definities

In deze regeling wordt verstaan onder:

- a. *Besluit*: Besluit [citeertitel amvb];
- b. *business line*: afgezonderde categorie van activiteiten als bedoeld in artikel 3:4;
- c. *financiële onderneming*: kredietinstelling of beleggingsonderneming;
- d. *operationeel risico*: risico van verliezen als gevolg van tekortschietende of falende interne procedures, mensen of systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen, daaronder mede begrepen juridische risico's;
- e. *uitbesteding van diensten*: door andere groepsentiteiten of onafhankelijke derden laten verlenen van diensten die deel uitmaken van of ondersteunend zijn aan de bedrijfsprocessen van de financiële onderneming waaraan die diensten worden verleend;
- f. *Wet*: Wet op het financieel toezicht.

Artikel 1:2 Reikwijdte

Deze regeling is van toepassing op financiële ondernemingen met uitzondering van:

- a. plaatselijke ondernemingen als bedoeld in artikel [...] van het Besluit [...]; en
- b. beleggingsondernemingen die op grond van artikel [...] van het Besluit [...] een minimumbedrag aan eigen vermogen van €50.000 aanhouden.

HOOFDSTUK 2. BASISINDICATORBENADERING

Afdeling 2.1. Rekenmethode

Artikel 2:1

Indien een financiële onderneming de basisindicatorbenadering, bedoeld in artikel [...] van het Besluit, toepast, is het kapitaalvereiste voor het operationeel risico gelijk aan 15% van de overeenkomstig afdeling 2.2. vastgestelde relevante indicator.

Afdeling 2.2. Relevante indicator

Artikel 2:2

1. Binnen de basisindicatorbenadering wordt de relevante indicator van een financiële onderneming vastgesteld door van de som van de jaarlijkse netto rentebaten en de jaarlijkse netto niet-rentebaten het driejaarsgemiddelde te berekenen.
2. Het driejaarsgemiddelde, wordt vastgesteld door van de laatste drie jaarlijkse waarnemingen aan het eind van het boekjaar, zoals ontleend aan de door de externe accountant gecertificeerde jaarrekening, het gemiddelde te berekenen. Voor zover geen gecertificeerde jaarrekeningen beschikbaar zijn, kunnen voorlopige interne cijfers worden gebruikt.

Artikel 2:3

1. De netto rentebaten bedoeld in artikel 2:2, eerste lid, zijn het saldo van
 - a. ontvangen rentebaten en soortgelijk inkomen; en
 - b. rente- en soortgelijke lasten.
2. De netto niet-rentebaten bedoeld in artikel 2:2, eerste lid, zijn de som van:
 - a. de opbrengsten uit aandelen en andere waardepapieren;
 - b. het saldo van ontvangen en betaalde provisies en vergoedingen;
 - c. het resultaat uit financiële transacties; en
 - d. overige bedrijfsopbrengsten.

Artikel 2:4

1. De berekening, bedoeld in artikel 2:2, vindt plaats vóór aftrek van eventuele voorzieningen of bedrijfskosten. Onder bedrijfskosten worden mede begrepen de uitgaven voor de uitbesteding van diensten aan derden die geen moeder-, dochter-, of zusteronderneming van de financiële onderneming zijn.
2. In de berekening, bedoeld in artikel 2:2, worden ook de in de winst- en verliesrekening opgenomen herwaarderingen van de in de handelsportefeuille opgenomen posten betrokken.
3. In de berekening, bedoeld in artikel 2:2, worden niet betrokken:
 - a. gerealiseerd resultaat uit de verkoop van financiële instrumenten die niet tot de handelsportefeuille behoren;

- b. inkomsten uit buitengewone of incidentele posten; en
- c. inkomsten uit verzekeringspolissen.

Artikel 2:5

Indien voor een bepaalde waarneming de som van de netto rentebaten en de netto niet-rentebaten kleiner dan of gelijk is aan nul wordt, in afwijking van artikel 2.2, de relevante indicator vastgesteld door van de positieve waarnemingen de som te berekenen en deze uitkomst te delen door het aantal positieve waarnemingen over de laatste drie jaar.

HOOFDSTUK 3. STANDAARDBENADERING

Afdeling 3.1. Kwalificatiecriteria

Artikel 3:1

1. Onverminderd artikel [...] van het Besluit [...] ¹, kan een financiële onderneming uitsluitend gebruikmaken van de standaardbenadering, bedoeld in artikel [...] van het Besluit, indien de financiële onderneming beschikt over een adequaat systeem voor de beoordeling en beheersing van het operationeel risico en over een adequaat systeem van managementverslaggeving.
2. Het beoordelings- en beheersingssysteem voor het operationele risico, bedoeld in het vorige lid, is adequaat indien het aan de volgende voorwaarden voldoet:
 - a. het bevat een vastlegging van eenduidig toegewezen verantwoordelijkheden;
 - b. het meet en beoordeelt het actuele operationeel risico;
 - c. het houdt relevante gegevens, zoals gegevens over materiële verliezen, bij
 - d. het wordt periodiek aan een onafhankelijk deskundig onderzoek onderworpen; en
 - e. het is geïntegreerd in de door de financiële onderneming toegepaste risicobeheersingsprocessen, zodat de uitkomsten ervan een integraal onderdeel vormen van het proces van bewaking en beheersing van risico's van de financiële onderneming.
3. Het systeem van managementverslaggeving, bedoeld in het eerste lid, is adequaat indien het aan de volgende voorwaarden voldoet:
 - a. het voorziet in het uitbrengen van verslagen over het operationele risico aan de relevante bedrijfsonderdelen binnen de financiële onderneming; en
 - b. het bevat procedures om passende maatregelen te treffen in reactie op de in de managementverslagen opgenomen informatie.

Afdeling 3.2. Rekenmethode

Artikel 3:2

Indien een financiële onderneming de standaardbenadering, bedoeld in artikel [...] van het Besluit [...], toepast, worden ter berekening van het kapitaalvereiste voor het operationeel risico de relevante indicatoren van de acht in tabel I bij artikel 3:4 genoemde business lines vermenigvuldigd met de bijhorende percentages en vervolgens bij elkaar opgeteld.

¹ Aangenomen wordt dat de AMvB inzake de bedrijfsvoering mede de basisregels van Annex V van de CRD zal omvatten, waarvan onderdeel 8 ingaat op operationeel risico.

Afdeling 3.3. Relevante indicatoren

Artikel 3:3

1. Op de vaststelling van de relevante indicatoren voor de acht in tabel I bij artikel 3:4 genoemde business lines is artikel 2:2 van overeenkomstige toepassing.
2. Aan waarnemingen waarbij de som van de netto rentebaten en de netto niet-rentebaten van een business line negatief is, wordt voor de vaststelling van de relevante indicator de waarde van nul toegekend.

Artikel 3:4

Voor de toepassing van de standaardbenadering worden de in de onderstaande tabel I genoemde business lines en bijbehorende percentages onderscheiden.

Tabel I: Business lines, activiteiten en bijbehorende percentages

Business line	Activiteiten	Percentage
1. Corporate finance	Underwriting van financiële instrumenten en/of plaatsing van financiële instrumenten met plaatsingsgarantie	18%
	Dienstverlening in verband met underwriting	
	Advisering aan ondernemingen inzake kapitaalstructuur, bedrijfsstrategie en daarmee samenhangende aangelegenheden, alsmede advisering en dienstverrichting op het gebied van fusies en overnames van ondernemingen	
	Onderzoek en advies op beleggingsgebied en financiële analyse of andere vormen van algemene aanbevelingen in verband met transacties in financiële instrumenten	
2. Trading and sales	Het handelen voor eigen rekening	18%
	Het ontvangen en doorgeven van orders met betrekking tot één of meer financiële instrumenten	
	Het uitvoeren van orders voor rekening van cliënten	
	Het plaatsen van financiële instrumenten zonder plaatsingsgarantie	
	Activiteiten in samenhang met multilaterale handelsfaciliteiten	
3. Retail brokerage (Activiteiten met individuele natuurlijke personen of met kleine en middelgrote ondernemingen)	Het ontvangen en doorgeven van orders met betrekking tot één of meer financiële instrumenten	12%
	Het uitvoeren van orders voor rekening van	

die voldoen aan de in de Regeling kredietrisico genoemde criteria om in de categorie vorderingen op particulieren en kleine partijen te kunnen worden opgenomen.)	cliënten Het plaatsen van financiële instrumenten zonder plaatsingsgarantie	
4. Commercial banking	Inontvangstneming van deposito's of andere terugbetaalbare gelden Verstreken van leningen Leasing Verlenen van garanties en stellen van borgtochten	15%
5. Retail banking (activiteiten met individuele natuurlijke personen of met kleine en middelgrote ondernemingen die voldoen aan de in de Regeling kredietrisico genoemde criteria om in de categorie vorderingen op particulieren en kleine partijen te kunnen worden opgenomen.)	Inontvangstneming van deposito's of andere terugbetaalbare gelden Verstreken van leningen Leasing Verlenen van garanties en stellen van borgtochten	12%
6. Payment and settlement	Betalingsverkeer en –transacties Clearing en settlement van effectentransacties	18%
7. Agency services	Fysiek en administratief bewaarbedrijf en beheer van financiële instrumenten voor rekening van cliënten, met inbegrip van bewaarneming alsmede daarmee samenhangende diensten zoals liquiditeiten- en/of zekerhedenbeheer en securities lending.	15%
8. Asset management	Beheer van portefeuilles Beheer van ICBE's Andere vormen van vermogensbeheer	12%

Artikel 3:5

In afwijking van artikel 3.4 kunnen financiële ondernemingen waarvan de afzonderlijke indicator voor de business line 'Trading and sales' ten minste de helft bedraagt van de totale som van de indicatoren van de acht business lines, tot 31 december 2012 op de business line 'Trading and sales' een percentage van 15 toepassen.

Afdeling 3.4. Beginselen bij de toewijzing van activiteiten aan business lines

Artikel 3:6

1. Een financiële onderneming ontwikkelt procedures, richtlijnen en criteria voor de toewijzing van activiteiten, legt deze schriftelijk vast, en past deze aan voorzover nieuwe of veranderende bedrijfsactiviteiten en risico's daartoe aanleiding geven.
2. De procedures, richtlijnen en criteria, bedoeld in het eerste lid, waarborgen in ieder geval dat de volgende maatregelen zijn getroffen:
 - a. het management is verantwoordelijk voor de toewijzing en wordt gecontroleerd het toezichthoudend orgaan van de financiële onderneming;
 - b. het proces van de toewijzing wordt periodiek aan een onafhankelijke beoordeling onderworpen;
 - c. alle activiteiten van de financiële onderneming worden op een onderling uitsluitende en volledige wijze in business lines ingedeeld; en
 - d. de toewijzing is, met het oog op de vaststelling van de kapitaalvereisten voor het operationeel risico, in overeenstemming met de categorieën die voor het krediet- en voor het marktrisico worden gebruikt.

Artikel 3:7

Voor de toepassing van artikel 3:6, tweede lid, onderdeel c, wordt een activiteit die niet direct in het in tabel I vastgestelde raamwerk van business lines kan worden ingepast en een ondersteunende of nevenactiviteit bij één van de business lines vormt, achtereenvolgens ingedeeld bij:

- a. de business line waarvan de activiteit een ondersteunende of nevenactiviteit vormt;
- b. de business line waaraan de activiteit, gelet op de objectieve, onderscheidende criteria van de verschillende business lines, qua ondersteuning of nevenwerkzaamheden het nauwst gelieerd is; of
- c. de business line met het hoogste percentage.

Artikel 3:8

Bij de toewijzing kunnen de kosten van activiteiten die in een bepaalde business line worden gegenereerd worden doorberekend aan een andere business line indien deze kosten feitelijk ten behoeve van de activiteiten in die andere business line gemaakt worden. Voor deze doorberekening kunnen interne doorberekeningsmethoden worden gebruikt.

Afdeling 3.5. Alternatieve indicatoren voor bepaalde business lines

§ 3.5.1. Algemeen

Artikel 3:9

DNB kan een financiële onderneming op haar schriftelijke aanvraag schriftelijk toestemming verlenen om voor de berekening van het kapitaalvereiste voor het operationeel risico de alternatieve indicator toe te passen voor de business lines "Retail banking" en "Commercial banking", indien:

- a. deze business lines gezamenlijk veruit de belangrijkste activiteiten van de financiële onderneming vormen, doordat zij ten minste 90% van haar netto rentebaten en netto niet-rentebaten vertegenwoordigen; en
- b. de financiële onderneming kan aantonen dat een significant deel van haar activiteiten op het gebied van deze business lines betrekking heeft op leningen met een grote kans op wanbetaling en dat de alternatieve indicator, bedoeld in artikel 3:10 een betere grondslag biedt om het operationele risico te meten.

§ 3.5.2. Alternatieve relevante indicator

Artikel 3:10

De alternatieve relevante indicator is gelijk aan het driejaarsgemiddelde van het totale nominale bedrag van de verstrekte leningen en voorschotten. Voor de berekening van het kapitaalvereiste wordt de alternatieve relevante indicator vermenigvuldigd met 0,035.

Artikel 3:11

1. Voor de berekening, bedoeld in artikel 3:10, eerste volzin, worden tot de business line "Retail banking" gerekend de verstrekte leningen en voorschotten, die bestaan uit de totale opgenomen bedragen in de volgende kredietportefeuilles:

- a. particulieren,
- b. kleine en middelgrote ondernemingen die worden behandeld als particulieren of kleine partijen, en
- c. gekochte kortlopende vorderingen op particulieren of op kleine partijen.

2. Voor de berekening, bedoeld in artikel 3:10, eerste volzin, worden tot de business line "Commercial banking" gerekend, de verstrekte leningen en voorschotten die bestaan uit de totale opgenomen bedragen in de volgende kredietportefeuilles:

- a. ondernemingen,
- b. landen,
- c. financiële ondernemingen,
- d. gespecialiseerde kredietverlening,

- e. kleine en middelgrote ondernemingen die worden behandeld als ondernemingen, en
- f. gekochte kortlopende vorderingen op ondernemingen, daaronder begrepen de buiten de handelsportefeuille aangehouden effecten.

HOOFDSTUK 4. GEAVANCEERDE BENADERINGEN

VOLGT

HOOFDSTUK 5. BIJZONDERE REGELING VOOR BEPAALDE CATEGORIEËN BELEGGINGSONDERNEMINGEN

Afdeling 5.1. Reikwijdte bijzondere regeling

Artikel 5:1

1. Een beleggingsonderneming die ingevolge artikel 2, onderdeel c, van de Nadere regeling prudentieel toezicht effectenverkeer 2002 een minimum vereist bedrag aan eigen vermogen van € 730.000 aanhoudt kan van de in artikel 5:3 bedoelde bijzondere regeling gebruikmaken, indien zij hiertoe op haar schriftelijke aanvraag schriftelijke toestemming van de Nederlandsche Bank heeft verkregen.
2. De Nederlandsche Bank kan de schriftelijke toestemming te allen tijde ambtshalve intrekken.

Artikel 5:2

De schriftelijke toestemming, bedoeld in artikel 5:1, wordt verleend, indien de beleggingsonderneming:

- a. slechts voor eigen rekening handelt teneinde:
 1. orders van cliënten uit te voeren, of
 2. toegang te verkrijgen tot een clearing- of afwikkelingsysteem dan wel een erkende beurs in de hoedanigheid van gemachtigde van een cliënt of uitvoerder van een order van een cliënt; respectievelijk
- b. een beleggingsonderneming is:
 1. waarbij cliënten geen gelden of effecten aanhouden;
 2. die uitsluitend voor eigen rekening handelt;
 3. die geen externe cliënten heeft; en
 4. waarvan de uitvoering en afwikkeling van transacties plaatsvindt onder verantwoordelijkheid en garantie van een clearinginstelling.

Afdeling 5.2. Inhoud bijzondere regeling

Artikel 5:3

Een beleggingsonderneming die toestemming heeft verkregen voor toepassing van de bijzondere behandeling houdt in afwijking van de berekeningen als bedoeld in de Hoofdstukken 2, 3 en 4, het minimum toetsingsvermogen bedoeld in artikel [...] van Besluit [...], als kapitaalvereiste voor het operationeel risico aan.

HOOFDSTUK 6. GECOMBINEERDE TOEPASSING VAN METHODEN

Afdeling 6.1. Gecombineerde toepassing van de basisindicatorbenadering en de standaardbenadering

Artikel 6:1

DNB kan in uitzonderlijke omstandigheden, een financiële onderneming schriftelijke toestemming verlenen om een gecombineerde toepassing van de basisindicatorbenadering en de standaardbenadering te gebruiken, mits de desbetreffende financiële onderneming zich ertoe heeft verbonden de standaardbenadering binnen een met DNB overeengekomen tijdschema te implementeren.

Afdeling 6.2. Gecombineerde toepassing van de een geavanceerde benadering en de basisindicatorbenadering of de standaardbenadering

VOLGT

HOOFDSTUK 7. OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Artikel .. Overgangsregeling²

[...]

Artikel .. Intrekking [regeling / regelingen]

De regeling [naam bestaande regeling van DNB (Stcrt. [jaar], [nummer])] wordt ingetrokken [met ingang van ...].

Artikel .. Inwerkingtreding

[Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 januari [2007 / 2008]. / Deze regeling treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst. / Deze regeling treedt in werking met ingang van de eerste dag van de [tweede / derde / ...] kalendermaand na de dagtekening van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.]

Artikel .. Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Regeling operationeel risico.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

De Nederlandsche Bank N.V.

Amsterdam, [datum] 2006

....., directeur

TOELICHTING

ALGEMENE TOELICHTING

1. Inleiding

In deze regeling worden de voorschriften ten aanzien van het operationeel risico – zoals neergelegd in de Europese Capital Requirements Directive (herziening van Richtlijn 2000/12/EU en Richtlijn 93/6/EEG) – geïmplementeerd, voorzover deze regels niet al in nationale regels zijn omgezet via opname in de Wet op het financieel toezicht of de daarop berustende Algemene Maatregelen van Bestuur en ministeriële regelingen. Deze regeling wordt opgenomen in onderdeel [nummer] van het Handboek

2. Raamwerk voor het operationeel risico

2.1 Kapitaalvereiste operationeel risico

Het Bazel II-raamwerk en de Europese Capital Requirements Directive (CRD) voorzien in een berekening van een afzonderlijk kapitaalvereiste voor het operationele risico voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen. Deze eis is in het raamwerk in beginsel gekalibreerd op een niveau van 12% van het totale kapitaalvereiste. De nieuwe eis is zodanig ingebouwd in het stelsel van kapitaalvereisten dat het aandeel van de belangrijkste bestaande component, het kapitaalvereiste voor het kredietrisico, qua omvang met hetzelfde percentage is gereduceerd. Doelstelling daarbij was het ongewijzigd houden van het gemiddelde totale kapitaalvereiste. Deze wijze van kalibreren heeft geleid tot het treffen van bijzondere voorzieningen voor beleggingsondernemingen die qua activiteitenprofiel significant afwijken van kredietinstellingen (zie de toelichting bij artikel 1:2)

2.2 Benaderingen voor de berekening van het kapitaalvereiste

Ter berekening van het kapitaalvereiste voor het operationele risico staan drie benaderingen ter beschikking, met een oplopende mate van complexiteit en fijngevoeligheid. Twee van deze methoden worden aangeduid als de eenvoudige benaderingen, namelijk de basisindicatorbenadering en de iets complexere standaardbenadering. Deze benaderingen gaan uit van het definiëren van één respectievelijk acht indicatoren. Deze indicatoren zijn driejaarsgemiddelden van waarnemingen van de netto rentebaten en de netto niet-rentebaten. Uitgaande van deze relevante indicator(en) wordt via vaste percentages een kapitaalvereiste berekend. De derde methode gaat uit van modelmatige geavanceerde benaderingen.

2.3 Organisatie en beheersing

In de Algemene Maatregel van Bestuur inzake de bedrijfsvoering van financiële ondernemingen zijn algemene voorschriften met betrekking tot de organisatie en beheersing van het operationeel risico opgenomen die gelden voor alle kredietinstellingen en beleggingsondernemingen. Het betreft hier onder andere de implementatie van risicobeheersingsbeleid en -processen, het hanteren van een werkdefinitie van operationeel risico en het opstellen van nood- en uitwijkplannen. Op de grondslag van deze Algemene Maatregel van Bestuur zijn in in deze regeling voor de standaardbenadering en de geavanceerde benaderingen aanvullende voorschriften opgenomen.

Voor de standaardbenadering zijn aanvullende voorschriften gesteld die een juiste meting en beheersing van het operationele risico aan de hand van acht indicatoren moeten waarborgen, waaronder de toewijzing van activiteiten aan business lines. De aanvullende voorschriften inzake de geavanceerde benaderingen betreffen het ontwerpen, valideren, implementeren en onderhouden van modellen.

De aanvullende eisen in deze regeling zijn naar hun aard 'principle based'. Voor de materiële beoordeling van de door financiële ondernemingen genomen maatregelen van organisatie en beheersing betreffende het operationele risico zijn belangrijke referentiepunten weergegeven in het "Sound Practices Paper for the Management and Supervision of Operational Risk" van het Bazelse Comité (gepubliceerd in februari 2003).

2.4 Keuze van de benadering

Financiële ondernemingen dienen een benadering te gebruiken, die past bij hun eigen risicoprofiel. Van belang is daarbij dat met een geavanceerde benadering, vanwege de fijngevoeligheid van een dergelijke benadering, het operationeel risico beter kan worden berekend en beheerst. In het algemeen geldt dat grotere instellingen over meer capaciteit en *know how* beschikken om geavanceerde benaderingen te kunnen implementeren.

Het uitgangspunt van de regelgeving is dat een eenvoudiger benadering in principe tot een hoger kapitaalvereiste leidt in verband met een lagere fijngevoeligheid en de mindere kwaliteit van de omringende organisatie en beheersing. DNB dringt daarom aan op een keuze voor een zo geavanceerd mogelijke benadering, overigens zonder te miskennen dat in de afwegingen voor de keuze van de methoden tevens rekening wordt gehouden met het feit dat vooral de geavanceerde methoden hoge kosten met zich kunnen meebrengen. Dit laatste laat overigens onverlet dat DNB in het algemeen geen goedkeuring aan een financiële onderneming zal verlenen om naar een minder geavanceerde methode terug te keren.

2.5 Supervisory review

Met name bij de basisindicator- en de standaardbenadering is het denkbaar dat de uitkomst in de vorm van een kapitaalvereiste niet representatief is voor het feitelijke risico. Dit kan

bijvoorbeeld het geval zijn bij negatieve of zeer lage resultaten van de netto rente- en niet-rentebaten. Van de financiële ondernemingen wordt verwacht dat zij in hun *'Capital Adequacy Assessment Process'* met deze mogelijkheid rekening houden en hierop inspelen. DNB is attent op dit mogelijke verschijnsel in het *'Supervisory Review Process'*. Dit betekent in de praktijk dat het tot de mogelijkheden behoort dat aan een financiële onderneming via Pijler 2 een extra kapitaalvereiste in verband met het operationeel risico wordt gesteld.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1:1

Voor definities van begrippen die in de Regeling operationeel risico worden gebruikt en die niet afzonderlijk in artikel 1:1 zijn gedefinieerd, wordt verwezen naar artikel 1:1, eerste lid, van de Wet op het financieel toezicht (hierna: Wft).

Onderdeel d:

Onder het begrip financiële onderneming valt volgens artikel 1:1, eerste lid, onderdeel rr, van de Wft een reeks van financiële ondernemingen, waaronder ook verzekeraars en bewaarders. Met het oog op het feit dat de CRD alleen op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen betrekking heeft, is het begrip 'financiële onderneming' in deze regeling ingeperkt.

Onderdeel f:

De definitie van operationeel risico is overgenomen uit artikel 4, paragraaf 22, van de CRD.

Artikel 1:2

Deze regeling is in beginsel van toepassing op alle geregistreerde kredietinstellingen (banken en clearinginstellingen) en beleggingsondernemingen (met uitzondering van plaatselijke ondernemingen). Omdat de kalibratie van het kapitaalvereiste bij beleggingsondernemingen tot knelpunten leidt is besloten tot een bijzondere behandeling van twee specifieke categorieën beleggingsondernemingen.

In de eerste plaats is gebruik gemaakt van de mogelijkheid die artikel 20, tweede lid van de CRD (93/6) aan de toezichthoudende autoriteiten biedt om beleggingsondernemingen met een minimum vereist bedrag aan eigen vermogen van €50.000 vrij te stellen van de berekening van een afzonderlijk kapitaalvereiste voor operationeel risico. De formele consequentie hiervan is dat voor deze instellingen het totale kapitaalvereiste bestaat uit

- 1) het totale bedrag aan kapitaalvereisten voor krediet-, positie-, afwikkelings-, tegenpartij-, valuta- en grondstoffenrisico inclusief de eis met betrekking tot grote posten, dan wel, als deze hoger is

- 2) de vaste-kosteneis uit artikel [...] van het Besluit [...], bestaande uit 25% van de vaste kosten van het voorafgaande boekjaar.

Deze generieke vrijstelling betekent materieel dat voor beleggingsondernemingen met een minimum vereist bedrag aan eigen vermogen van € 50.000 geen kapitaalvereiste voor het operationele risico geldt.

In de tweede plaats is een bijzondere regeling opgesteld, ten behoeve van beleggingsondernemingen in de categorie met een minimum vereist bedrag aan eigen vermogen van € 730.000. Voor een toelichting op deze bijzondere regeling wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij hoofdstuk 5.

Artikel 2:2

Eerste lid:

De netto rentebaten en de netto niet-rentebaten, worden berekend op basis van de gecertificeerde jaarrekening. Hierbij zijn relevant³:

- voor kredietinstellingen Staat 8033 zoals opgenomen in het vigerende Handboek Wtk,
- voor beleggingsondernemingen de CAD-rapportage.

Tweede lid:

Het gebruik van interne cijfers is toegestaan voorzover aan het begin van het volgende boekjaar nog geen gecertificeerde cijfers beschikbaar zijn omdat de accountantswerkzaamheden nog niet zijn afgerond.

Artikel 2:3

De genoemde posten ter berekening van de relevante basisindicator komen voor kredietinstellingen overeen met die van Staat/formulier 8033 (regels 011 t/m 069 en voor beleggingsondernemingen met die van de CAD-rapportage (regel 20.1 tot en met 20.9)³.

Artikel 2:5

Bij de basisindicatorbenadering leidt een nul- (of negatieve) waarneming bij de berekening van de relevante indicator tot een correctie van de deler. Als er bijvoorbeeld over uitsluitend twee boekjaren positieve waarnemingen zijn, wordt het driejaarsgemiddelde berekend door te delen door 2 (jaar), terwijl aan de negatieve waarneming de waarde van nul wordt toegekend.

Artikel 3:1

Een financiële onderneming die wil overgaan van de basisindicatorbenadering naar de standaardbenadering kan dit slechts doen met schriftelijke toestemming van DNB. Daartoe

³ Te zijner tijd zal verwijzing plaatsvinden naar de Corep-rapportage.

neemt de financiële onderneming tijdig contact op met DNB om dit voornemen te bespreken. DNB zal toetsen of aan de kwalificatiecriteria is voldaan.

Tweede lid onderdeel d:

Extern onderzoek naar het beoordelingssysteem voor het operationele risico is niet vereist. Het is dus mogelijk dat de interne accountantsafdeling deze functie vervult

Artikel 3:3

Eerste lid:

De standaardbenadering komt overeen met een in acht business lines uitgesplitste basisindicatorbenadering. Dit betekent dat voor alle acht business lines eerst de relevante indicatoren worden berekend op basis van driejaarsgemiddelden (stap 1). De relevante indicatoren worden vervolgens vermenigvuldigd met de percentages van de tabel (stap 2). Om het kapitaalvereiste te bepalen worden de uit de voorgaande stappen verkregen uitkomsten bij elkaar opgeteld (stap 3).

Tweede lid:

In tegenstelling tot de basisindicatorbenadering leidt bij de standaardbenadering een nulwaarneming bij de berekening van de relevante indicator niet tot een correctie van de deler, die dus altijd 3 (jaar) blijft. Aan negatieve waarnemingen wordt evenals in de basisindicatorbenadering de waarde van nul toegekend.

Artikel 3:4

In tabel I zijn objectieve criteria neergelegd aan de hand waarvan kan worden bepaald aan welke business line een bepaald activiteit moet worden toegewezen.

Artikel 3:5

Het tijdelijk lagere percentage voor de business line "Trading en sales" ten behoeve van financiële ondernemingen die meer dan 50% van hun activiteiten in deze business line uitoefenen, is een nationale discretie uit de CRD. Deze discretie is bedoeld om met name gedurende de eerste jaren na de implementatie van de CRD de aantrekkelijkheid van de standaardbenadering te vergroten.

Artikel 3:6

Tweede lid, onderdeel b:

De onafhankelijke beoordeling van het toewijzingsproces kan plaatsvinden door de interne accountantsafdeling.

Tweede lid, onderdeel c:

Het indelen van de activiteiten van een financiële onderneming vindt op zodanige wijze plaats dat elke afzonderlijke activiteit in één bepaalde business line is ondergebracht (volledig en onderling uitsluitend).

Artikel 3:7

De opties voor de indeling bij een business line van moeilijk inpasbare activiteiten als bedoeld in artikel 3:7, onderdelen a tot en met c staan in een hiërarchische volgorde. Voorzover mogelijk dient een activiteit te worden ingedeeld bij de business line bedoeld in onderdeel a. Indien dit niet mogelijk is komt de business line bedoeld in onderdeel b in aanmerking en ten slotte de business line bedoeld in onderdeel c.

Artikel 3.9 t/m 3.11

De alternatieve indicator voor de business lines '*Retail banking*' én '*Commercial banking*' is bedoeld voor banken die in risicovolle marktsegmenten actief zijn (vooral banken in emerging markets). Deze activiteiten kennen hogere *probabilities of default* die hun weerslag vinden in een hoger kapitaalvereiste voor het kredietrisico. Aan de ander kant zijn aan deze activiteiten ook hogere rentebaten verbonden. In dat geval dreigt een zekere mate van duplicering te ontstaan van kapitaalvereisten, namelijk ingevolge het kredietrisico en ingevolge het operationeel risico. Een dergelijk effect zal zich op de Nederlandse markt niet snel in significante mate voordoen. Toepassing van de alternatieve indicator zal in Nederland slechts bij wijze van hoge uitzondering worden toegestaan. DNB hanteert hierbij een consistente gedragslijn van de desbetreffende financiële onderneming als voorwaarde. De alternatieve indicator is alleen mogelijk voor de business lines '*Retail banking*' én '*Commercial banking*' tesamen en niet voor een van de twee afzonderlijk.

Hoofdstuk 4 Geavanceerde benaderingen

Volgt

Artikel 5.1 t/m 5.3

Voor de beleggingsondernemingen in de vergunningscategorie met een minimum vereist bedrag aan eigen vermogen van € 730.000 (730k) is een bijzondere regeling opgenomen. Evenals de generieke vrijstelling van de instellingen in de vergunningscategorie met een minimum vereist bedrag aan eigen vermogen van € 50.000 ligt hieraan ten grondslag de kalibratie van het kapitaalvereiste voor het operationeel risico.

Deze bijzondere regeling behelst de mogelijkheid om, indien de feitelijk uitgeoefende activiteiten van een 730k-beleggingsonderneming aan bepaalde beperkingen onderhevig zijn, het minimum toetsingsvermogen bedoeld in artikel [...] van Besluit [...] als alternatief

additioneel kapitaalvereiste voor het operationeel risico te hanteren. Dit minimum toetsingsvermogen staat bekend als de *vaste-kosteneis*.

Voor sommige beleggingsondernemingen zou deze optie evenwel geen vermindering maar een verzwaring van het kapitaalvereiste voor het operationeel risico kunnen betekenen. In verband hiermee is besloten deze faciliteit niet generiek als vrijstelling te implementeren, maar deze regeling toe te passen op specifiek verzoek van de desbetreffende instelling.

Bij de beoordeling van dit verzoek vormt DNB zich een oordeel in hoeverre de desbetreffende beleggingsonderneming voldoet aan de beperkte activiteitenprofielen bedoeld in artikel 5:2. In het geval van beleggingsondernemingen als bedoeld in artikel 5:2, onderdeel a, wordt een complianceverklaring verlangd.

Artikel 6:1 en 6:..

In uitzonderlijke omstandigheden kan DNB een financiële onderneming schriftelijke toestemming verlenen om tijdelijk tegelijk gebruik te maken van zowel de basisindicatorbenadering als de standaardbenadering. Een voorbeeld van een uitzonderlijke omstandigheid is de periode kort na de verwerving van nieuwe bedrijfsonderdelen of activiteiten, waardoor een overgangperiode nodig kan zijn voor het uitrollen van de standaardbenadering.

[...]

De Nederlandsche Bank N.V.

Amsterdam, [datum]

....., directeur